

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2019-710

1.10.2019

Gjensidige Forsikring ASA

Bilansvar

Oppreisning – påkjørsel bakfra – grovt uaktsomt – bal. § 4 – skl. § 3-5.

Skadelidte ble påført skade, da bilen hun var fører av ble truffet av en motgående bil som kom over i hennes kjørefelt, etter at denne ble påkjørt bakfra. Skadevolder var fører av bilen som kom bakfra. Tvist om føreren av bilen som forårsaket sammenstøtet mellom de tre bilene (skadevolder) opptrådte grovt uaktsomt. Saken reiste subsidiært spørsmål om oppreisningserstatningens størrelse. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at skadevolder ikke hadde opptrådt grovt uaktsomt og selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Skadevolder (f. 1949) var fører av den andre bilen i et reisefølge på to biler. I bilen foran satt skadevolders sønn, svigerdatter og to barnebarn. I bilen til skadevolder satt et barnebarn på 14 år i passasjeretsetet foran.

Ulykken inntraff på en riksvei 14.2.16, da de to bilene skulle ta en avkjøring til venstre. Skadevolder kjørte på bilen foran, da denne stoppet opp for motgående trafikk. Sammenstøtet mellom de to bilene førte til at bilen foran kom over i motsatt kjørebane og traff bilen som kom imot, og som skadelidte (f. 1981) var fører av.

Fartsgrensen på stedet er 70 km/t. Det var våt, men bar veibane, god sikt og oppholdsvær, da hendelsen inntraff.

Skadevolder forklarte i politiavhør at han var klar over at bilen foran skulle svinge av til venstre, men at han ikke var oppmerksom da bilen foran stoppet i påvente av møtende trafikk. Han klarte ikke å stanse, men forsøkte å bremse og svinge inn mot autovernet. Skadevolder anslo hastigheten til å være litt lavere enn 70 km/t, men var ikke sikker på hvor mye han fikk bremsset ned før sammenstøtet. Skadevolder kunne ikke erindre hvorfor han hadde vært uoppmerksom på trafikken foran, men antok at han snakket med barnebarnet. Skadevolder erkjente straffeskyld for brudd på veitrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3, for ikke å ha vært tilstrekkelig aktsom, og vedtok et forelegg på kr 6 000 og tap av førerkort i tre måneder.

Skadelidte fremsatte krav om erstatning og oppreisning som følge skadene hun ble påført i ulykken, jf. e-post av 25.1.18.

Selskapet avsto krav om oppreisning med henvisning til at skadevolder ikke hadde opptrådt grovt uaktsomt, og varslet at det ville komme tilbake til saken etter at spesialisterklæringen forelå, jf. e-post 21.3.18.

Skadelidte begrunnet krav om oppreisning ytterligere i brev av 2.11.18.

Selskapet opprettholdt sitt tidligere avslag på krav om oppreisning. Selskapet fremsatte samtidig tilbud om kr 900 000 i erstatning for lidt inntektstap, fremtidig ervervstap, merutgifter og tapt hjemmearbeidsevne, jf. brev av 13.11.18.

Skadelidte påklaget selskapets avslag på krav om oppreisning til selskapets kundeombud i brev av 24.1.19.

Selskapets kundeombud fastholdt selskapets avgjørelse i brev av 11.2.19.

Klage ble registrert hos Finansklagenemda 8.5.19.

Skadelidte har i det vesentlige anført at skadevolders handling var grovt uaktsom og at vilkårene for oppreisning er oppfylt. Handlingen var et avvik fra forsvarlig handlemåte og svært klanderverdig, idet skadevolder hadde oppmerksomheten rettet mot passasjerer fremfor bilen foran. Det stilles strenge aktsomhetskrav til førere av motorvogn. Distraksjoner og uoppmerksomhet taler for at det er utvist grov uaktsomhet. Dette har sammenheng med det store skadepotensialet motorvogner utgjør. At skadevolder var uoppmerksom på trafikkbildet fordi oppmerksomheten var rettet mot barnebarnet som var passasjer, må likestilles med situasjonen i LF-2009-175697 hvor førerens oppmerksomhet var rettet mot mobiltelefonen. Skadevolder var klar over at sønnen skulle svinge av til venstre, og må derfor ha vært kjent med at sønnen kom til å bremse ned/stoppe før avkjøringen. Skadevolder var i tillegg godt kjent på stedet hvor de skulle ta av. Begge disse forholdene skjerper kravet til aktsomhet. Trafikkbildet på stedet var svært oversiktlig og skadevolder har feilfordelt sin oppmerksomhet før kollisjonen, slik tilfellet var i 2017-568. Skadelidte ble påført varig og betydelig fysisk skade, foreløpig vurdert til 19 % vmi, og er fortsatt under utredning for de psykisk plagene. Skadeomfanget tilsier at hastigheten må ha vært høy. Skadevolders forklaring om at han "ikke kunne erindre hvorfor han hadde vært uoppmerksom på trafikken foran, men antok at han snakket med barnebarnet" tyder i tillegg på at nedbremsingen var minimal.

Saken er ikke sammenlignbar med 2018-507 og 2016-472. I sak 2018-507 var det ikke sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen og skaden. Videre var det snakk om et øyeblikks uoppmerksomhet i en rundkjøring. Dette skiller seg fra foreliggende sak hvor det ikke foreligger tvist om årsakssammenheng, og hvor skadevolder over et lengre tidsrom enn et øyeblikk var uoppmerksom. I sak 2016-472 var det ingen trafikale forhold som tilsa årvåkenhet. Forholdene i denne saken tilsier at skadevolder måtte være særlig årvåken fordi bilene i følget skulle krysse motgående kjørefelt på en vei med fartsgrense på 70 km/t. Politiets reaksjon var også langt mildere i 2016-472 enn i denne saken.

Rettspraksis viser at det i en rekke saker er tilkjent oppreisningserstatning med kr 75 000, når skaden oppstår som følge av vikepliktsbrudd. Manglende oppmerksomhet på grunn av mobilbruk eller at oppmerksomheten er rettet mot en passasjer innebærer en større grad av klanderverdighet enn rene vikepliktsbrudd, slik at erstatningsnivået skal ligge høyere i denne saken. På bakgrunn handlingens objektive grovhet, skadevolders skyld samt de skader skadelidte er påført, bør oppreisningserstatningen ligge rundt kr 75 000.

Selskapet har i det vesentlige anført at skadevolders handling er uaktsom, men at den ikke kan karakteriseres som grovt uaktsom. Det foreligger ingen opplysninger som tilsier at skadevolders samtale med barnebarnet i seg selv var en distraksjon utover det vi opplever i det daglige. Handlingen kan ikke sammenlignes med tilfeller hvor man for eksempel sender tekstmelding eller lignende under kjøring, noe som medfører en langt større risiko for å få fokus bort fra veitrafikken. Saken skiller seg også fra faktum i 2017-568 hvor føreren av påkjørende bil holdt høy hastighet uten å gjøre tegn til å bremse ned. I foreliggende tilfelle oppdaget skadevolder hva som holdt på å

skje, og bremsset derfor ned og inn mot autovernet i et forsøk på å avverge skaden. Saken er sammenlignbar med 2018-507 og 2016-472 som begge gjaldt påkjørsel bakfra, og hvor bilfører ikke registrerte at bilen foran stoppet opp på grunn av vikeplikt eller hindring i veien.

Det er ingenting som tilsier at skadevolders oppmerksomhet var rettet bort fra trafikkbildet i lengre tid, og på en slik måte at det kan karakteriseres som grovt uaktsomt. Ikke enhver uoppmerksomhet i trafikken er grov.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder krav om oppreisningserstatning etter bilansvarsloven (bal.) § 4, jf. skadeerstatningsloven (skl.) § 3-5. Spørsmålet er om skadevolder opptrådte grovt uaktsom da han var fører av bilen som forårsaket ulykken 14.2.16. I så fall reiser saken også spørsmål om oppreisningserstatningens størrelse.

Ifølge bal. § 4 annet punktum, er selskapet ansvarlig for ikke økonomisk skade dersom skadevolder har opptrådt grovt uaktsomt, jf. skl. § 3-5.

Det følger av Høyesterettspraksis at det kreves et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte for at en handling eller unnlatelse skal anses som grovt uaktsom, jf. Rt- 2009 s. 6 avsnitt 49. Skadelidte har bevisbyrden for at vilkårene for oppreisning er oppfylt, herunder at skadevolder har opptrådt grovt uaktsomt. Om uaktsomhetsvurderingen ved påkjørsel som følge av manglende oppmerksomhet, uttalte Høyesterett i Rt. 2008 s. 1360: "I det aktuelle tilfellet er det tale om en langvarig, kvalifisert uoppmerksomhet, som innebærer at domfeltes forhold må karakteriseres som grovt uaktsomt." I Rt. 2011 s. 83, som også gjaldt påkjørsel grunnet manglende oppmerksomhet, uttalte førstvoterende: "Den uaktsomhet domfelte har utvist, kan ikke karakteriseres som et øyeblikks uoppmerksomhet eller feilfordeling av oppmerksomheten. Som lagmannsretten konstaterer, er den ikke av den mer ubetydelige art som alle bilførere fra tid til annen gjør seg skyldig i." Uttalelsene viser at varigheten av førerens manglende oppmerksomhet er et sentralt moment ved uaktsomhetsvurderingen. Dette følger også av nemndspraksis, se 2018-507 og 2016-472.

På bakgrunn av opplysningene i saken legger nemnda til grunn at det var bar veibane, god oversikt og dagslys da ulykken inntraff 14.2.16. Videre legges det til grunn at ulykken inntraff som følge av at skadevolder ikke var tilstrekkelig oppmerksom på at bilen foran bremsset opp, antakeligvis fordi han snakket med barnebarnet i passasjeretset ved siden av ham.

Begge parter har vist til LF-2009-175697. I LF-2009-175697 ble føreren av en stor lastebil dømt til ubetinget fengsel i 21 dager samt tap av førerrett for motorvogn i to år. Sjåføren hadde kollidert med flere personbiler etter å ha tastet på sin mobiltelefon. Lagmannsretten fant at sjåførens håndtering av mobiltelefonen umiddelbart før kollisjonen, klart måtte karakteriseres som grovt uaktsom. Nemnda deler selskapets oppfatning av at forholdene i dommen skiller seg fra forholdene i foreliggende sak på sentrale punkter, og at risikoen for manglende oppmerksomhet mot trafikkbildet er langt større ved bruk av mobiltelefon enn ved en samtale med passasjer. I dommen fra lagmannsretten var sjåføren fører av en stor lastebil, noe som skjerper kravene til aktsomhet. Bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring er forbudt ved forskrift av 17. desember 1999 nr. 1309, noe som tilsier en strengere aktsomhetsvurdering, enn ved det som er tilfellet her.

Etter nemndas syn er det ikke i seg selv uaktsomt for en bilfører å snakke med sine medpassasjerer, langt mindre grovt uaktsomt. Dette gjelder såfremt samtalen ikke forstyrrer sjåføren på en måte som fratar sjåføren oppmerksomheten mot trafikkbildet. I dette tilfellet foreligger det ingen opplysninger om at samtalen skal ha påkrevd noen særskilt oppmerksomhet fra skadevolders side, utover det som er vanlig ved en ordinær samtale. Det er etter nemndas syn

ingen holdepunkter for at samtalen med barnebarnet innebar en langvarig eller kvalifisert uoppmerksomhet fra førerens side, som kan anses å være grovt uaktsom.

Spørsmålet er videre om skadevolders manglende oppmerksomhet mot bilen foran i seg selv var grovt uaktsom. Etter nemndas syn kan ikke et øyeblikks uoppmerksomhet i seg selv anses som grovt uaktsomt i et tilfelle som det foreliggende, der det var gode kjøreforhold. Skadevolder var kjent med at bilen foran skulle svinge til venstre og krysse motgående kjørefelt i 70 km/t sone. På den annen side er det ingen opplysninger i saken om at skadevolder så bilen som kom i motgående kjørefelt, og det er heller ingen opplysninger om skadevolders avstand til bilen foran. Nemnda legger til grunn at skadevolder, sett hen til farten på stedet og treffpunktet på bilene, på tross av sin manglende oppmerksomhet likevel har hatt noe tid på seg til å reagere, da han rakk å svinge bilen et stykke til høyre før sammenstøtet. Etter nemndas syn er det ikke klare holdepunkter for at skadevolders manglende oppmerksomhet strakk seg utover det, som i retts- og nemndspraksis er ansett som et øyeblikks uoppmerksomhet, og som enhver bilfører fra tid til annen gjør seg skyldig i.

Nemnda finner på denne bakgrunn at skadelidte ikke har sannsynliggjort at skadevolder opptrådte grovt uaktsomt da han var fører av bilen som forårsaket ulykken 14.2.16.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Gro Farestedt (selskapsrepresentant), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingrid Sande Kvålen (forbrukerrepresentant).